

Uchwała nr 5/2026
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 19 lutego 2026 roku

w sprawie Planu działalności Narodowego Centrum Nauki na rok 2026

Po rozpatrzeniu, na wniosek Ministra Nauki z dnia 29 grudnia 2025 r. (DN- WN.913.3.2025.4.RM), Planu działalności Narodowego Centrum Nauki na rok 2026 (dalej Plan działalności lub Plan), stosownie do art. 330 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2023 r. poz. 742, z późn. zm.), Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej Rada Główna lub RGNiSW) **opiniuje pozytywnie** przedłożony dokument, formułując jednocześnie następujące uwagi.

Głównym celem NCN jest finansowanie wysokiej jakości projektów badawczych wyłanianych w konkurencyjnej, eksperckiej procedurze, a także wspomaganie współpracy międzynarodowej polskich naukowców. Jednym z najważniejszych ustawowych zadań Centrum jest wspieranie młodych badaczy. Istotną cechą NCN jest jego autonomiczność i niezależność w merytorycznych decyzjach, co jest zgodnie ze światowymi standardami.

Plan działalności NCN na rok 2026 sporządzony został według schematu uzgodnionego z Ministerstwem Edukacji i Nauki w 2014 r. Zawiera w szczególności planowany harmonogram konkursów NCN, plan finansowy, a także porównanie wartości planistycznych w latach 2017-2026. Kontynuowane będą programy o kluczowym znaczeniu, takie jak podstawowy konkurs Opus (razem z Opus LAP to 56% wszystkich planowanych wydatków, Tab. 10), czy konkursy dedykowane młodym naukowcom, takie jak Preludium, Sonatina, Sonata, Sonata Bis i Miniatura, a także konkurs Maestro przeznaczony dla doświadczonych naukowców. Bogata będzie też oferta różnych programów międzynarodowych.

Od lat największym problemem NCN, a co za tym idzie całej nauki w Polsce, pozostaje rażące niedofinansowanie, co powoduje bardzo niskie współczynniki sukcesu i, co za tym idzie, niemożność finansowania wielu bardzo dobrych projektów. Stan ten negatywnie wpływa zarówno na efektywność systemu grantowego, jak i na motywację badaczy i badaczek, zwłaszcza na wczesnych etapach kariery. Brak wystarczającej oferty dla młodych badaczy powoduje między innymi odpływ zdolnych absolwentów naszych uczelni zagranicę oraz rezygnowanie z kariery naukowej na rzecz innych możliwości w szybko rozwijającej się gospodarce. W tym kontekście pozytywnie należy ocenić zapowiedź uruchomienia dodatkowych środków z obligacji przekazanych w grudniu 2024 r., natomiast negatywnie fakt, że mają zostać uruchomione dopiero po kilkunastu miesiącach i że obecny Plan w ogóle nie uwzględnia tego źródła finansowania. Pozostaje mieć nadzieję, że uruchomienie tych dodatkowych środków rzeczywiście wkrótce nastąpi i że w związku z tym wartości nakładów na poszczególne konkursy przedstawione w Planie istotnie wzrosną. Rada zwraca też uwagę na powtarzany postulat środowisk doktoranckich ogłaszania naboru w programie PRELUDIUM częściej niż raz na 12 miesięcy.

Ważnym elementem działalności NCN jest współpraca międzynarodowa. Składają się na nią zarówno programy dwustronne, jak i wielostronne, w tym aktywny udział w różnych sieciach europejskich oraz programach ramowych UE. Zwraca uwagę zaplanowanie konkursu, po kilku latach przerwy, na kolejne centra Dioscuri w ramach programu realizowanego wspólnie z Towarzystwem Maxa Plancka. Niestety, nie został jeszcze uruchomiony planowany od jakiegoś czasu wspólny program z amerykańską National Science Foundation i agencjami z Austrii, Czech, Słowenii i Węgier stowarzyszonymi w inicjatywie Central European Science Partnership (CEUS).

Jednym z kluczowych aspektów działalności NCN, wpływającym na jakość selekcji otrzymanych wniosków, jest właściwy dobór ekspertów pracujących w panelach (dokonywany przez Radę NCN) oraz recenzentów zewnętrznych (wybieranych po pierwszym etapie oceny). RGNiSW zwraca uwagę na konieczność stałego monitoringu jakości powstałych recenzji, unikania konfliktu interesu oraz właściwych procedur w procesie wyboru ekspertów. Należy jednak przy okazji zwrócić uwagę, że programy prowadzone wspólnie z innymi agencjami badawczymi, w szczególności te w ramach *Lead Agency Procedure* (LAP), świadczą o zaufaniu tych agencji do procedur oceny wniosków stosowanych w NCN.

Za bardzo uzasadnione uważamy pomysł wprowadzenia mentoringu do konkursu Miniatura, który pozwoli na przygotowanie młodego badacza do napisania w przyszłości wniosku o finansowanie większego projektu w ramach NCN. Naszym zdaniem Centrum w planowanych szkoleniach dla grantobiorców, informatorach, instrukcjach dla recenzentów powinno także podkreślać kwestie dobrych praktyk w nauce, szczególnie w kontekście pojawiających się ostatnio publicznie doniesień o publikowaniu w czasopiśmie o trudnej do ustalenia reputacji, czy o strategiach publikacyjnych sztucznie pompujących wskaźniki bibliometryczne.

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego za kluczowe uznaje istotny wzrost środków w budżecie państwa przeznaczonych na badania naukowe, najlepiej będący efektem świadomego wieloletniego planu, a nie tylko ewentualnych corocznych decyzji. Taka dłuższa perspektywa jest ważna zarówno dla całego systemu finansowania polskiej nauki, jak i dla bardzo ważnego jego elementu, jakim jest Narodowe Centrum Nauki. Pozwoliłaby na bardziej racjonalne planowanie (co pokazuje przypadek przyznanych już obligacji, które w ogóle nie zostały uwzględnione w tegorocznym Planie), a przede wszystkim jest istotna dla cywilizacyjnego rozwoju całego kraju.

Uchwałę otrzymuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

dr hab. Marcin Pałys, prof. UW